

Kerimäen ja Punkaharjun kuntien liittyminen Savonlinnan kaupunkiin

Punkaharjun kunnanvaltuusto päätti 6.9.2011 käynnistää kuntaliitokseen tähtäävät neuvottelut Savonlinnan kaupungin kanssa. Kerimäen kunnanvaltuusto päätti käynnistää kuntaliitokseen tähtäävät neuvottelut 3.10.2011

1. Kuntajaon muuttamisen oikeudelliset edellytykset

Kuntajaon kehittämisen tavoitteeksi on lain 2 §:ssä määritelty elinvoimainen kuntarakenne sekä alueellisesti eheä ja yhdyskuntarakenteeltaan toimiva kuntarakenne. Tavoitteena on myös, että kunta muodostuu työssäkäyntialueesta tai muusta toiminnallisesta kokonaisuudesta, jolla on taloudelliset ja henkilöstövoimavaroihin perustuvat edellytykset vastata kunnan asukkaiden palvelujen järjestämisestä ja rahoituksesta.

Hallituksen esityksen 125/2009 vp. mukaan uuden kuntajakolain 2 §:n säännöksen tarkoituksena on ohjata kuntia niiden valmistellessa kuntajaon muutoksia. Lisäksi se toimii kriteerinä valtioneuvostolle sen päättäessä kuntajaon muutoksista. Kuntajaon kehittämisen tavoitteita täsmennettiin ja osin täydennettiin lainuudistuksessa. Kuntajaon kehittämisen tavoitteena on ensinnäkin elinvoimainen kuntarakenne. Kuntajaon kehittämisen tavoitteena mainitaan myös voimassa olevaa kuntajakolakia asiallisesti vastaavasti alueellisesti eheä ja yhdyskuntarakenteeltaan toimiva kuntarakenne.

Kuntajakolain tavoitteet ovat yhteneväiset kunta- ja palvelurakennemuutostusta koskevan puitelain (169/2007) tavoitteiden kanssa. Puitelain 1 §:n 1 momentin mukaan lain tavoitteena on elinvoimainen ja toimintakykyinen sekä eheä kuntarakenne.

Yksittäisen kunnan ei kuitenkaan edellytetä kattavan koko työssäkäyntialuetta, jos kunta muutoin on riittävän vahva toiminnallinen kokonaisuus. Hallituksen esityksen mukaan säännöksen tarkoituksena on edistää sitä, että muodostettavat kunnat olisivat mahdollisimman hyvin työs-

säkäyntialueiden kanssa yhteensopivia. Kuntajaon muutoksella ei esimerkiksi tulisi rikkoa työssäkäyntialueita. Yksittäisen kunnan ei kuitenkaan edellytetä kattavan koko työssäkäyntialuetta, jos kunta muutoin muodostuisi riittävän vahvaksi toiminnalliseksi kokonaisuudeksi. Toiminnallinen kokonaisuus ilmenee esimerkiksi yhdistyvien kuntien keskinäisen työssäkäynti- ja asioimisliikenteen määrissä ja kaupunkiseuduilla toimivissa joukkoliikenteen yhteyksissä. Toiminnallisen kokonaisuuden huomioon ottaminen helpottaa myös julkisten palvelujen saavutettavuutta muodostuvan kunnan alueella.

Hallituksen esityksen mukaan elinvoimaisen kuntarakenteen kunnissa kiinnitetään huomiota aivan erityisesti elinkeinoihin ja työllisyyteen, talouteen ja henkilöstöön, yhdyskuntaan ja ympäristöön, palveluihin ja asiakkaisiin sekä demokratiaan ja kunnan johtamiseen. Yhdyskuntarakenteelliset kysymykset korostuvat erityisesti kaupunkiseuduilla. Niiden ongelmat liittyvät usein maankäytön, asumisen, liikenteen ja palvelujen yhteensovittamiseen. Toiminnallisen kokonaisuuden huomioon ottaminen helpottaa myös julkisten palvelujen saavutettavuutta muodostuvan kunnan alueella. Kaupunkiseuduilla toiminnallista kaupunkiseutua paremmin vastaavan kuntarakenteen avulla voitaisiin ehkäistä kuntien välisen kilpailun kielteisiä vaikutuksia yhdyskuntarakenteen kehittämiseen.

Kuntajakolain 4 §:ssä säädetään neljästä edellytyksestä, joista ainakin yhden tulee täytyä kaikissa kuntajaon muutostilanteissa.

Kuntajaon tulee turvata kaikkialla kohtuullisen yhdenvertaiset edellytykset asukkaiden itsehallinnolle, palvelujen järjestämiselle sekä yleiselle hallinnolle.

Lain 4 §:n mukaan kuntajakoa voidaan muuttaa, jos muutos parantaa:

- 1) kunnan toiminnallisia ja taloudellisia edellytyksiä vastata palvelujen järjestämisestä tai muuten edistää kunnan toimintakykyä;
- 2) alueen asukkaiden palveluja tai elinolosuhteita;
- 3) alueen elinkeinojen toimintamahdollisuuksia; tai
- 4) alueen yhdyskuntarakenteen toimivuutta.

Kunnan on muodostuttava yhdestä alueesta, joka muodostaa toiminnallisen kokonaisuuden, jollei valtioneuvosto alueellisen eheyden osalta 4 luvussa tarkoitetun erityisen kuntajakoselvityksen perusteella toisin päätä. Erityisellä kuntajakoselvityksellä pyritään siihen, että kunta muodostuisi yhdestä alueesta.

Edellä 1 momentissa alueella tarkoitetaan yhden tai useamman kunnan tai niiden osan muodostamaa aluetta, johon kuntajaon muutos vaikuttaa. Kuntajaon muuttamisen edellytyksiä arvioidaan myös alueen tulevan kehityksen kannalta.

Kuntajakoa muutettaessa on huolehdittava suomen- ja ruotsinkielisen väestön mahdollisuudet saada palveluja omalla kielellään samanlaisten perusteiden mukaan. Kuntajakoa muutettaessa tulee ottaa huomioon saamelaisten kielelliset oikeudet sekä saamelaisten oikeus alkupe räiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä saamelaisten kieltä ja kulttuuria koskeva itsehallinto saamelaisten kotiseutualueella.

Edellytykset ovat edelleen luonteeltaan vaihtoehtoisia, joten jo yksikin voi olla riittävä kuntajaon muutoksen toteuttamiseksi. Edellytykset ovat osittain päällekkäisiä ja käytännössä niitä yleensä jouduttaisiin arvioimaan kokonaisuutena. Edellytysten täyttymistä arvioivat ensisijaisesti muutoksen kohteena olevat kunnat ja kunnan osaa koskevissa muutoksissa myös yksittäiset kunnan jäsenet.

2. Kuntajakolain mukaisten edellytysten täytyminen Kerimäen ja Punkaharjun kuntien liittyessä Savonlinnan kaupunkiin

Savonlinnan, Punkaharjun ja Kerimäen sekä Savonrannan kuntaliitoksesta tehtiin selvitys vuonna 2007. Savonranta liittyi Savonlinnaan vuoden 2009 alusta lukien. Vuonna 2007 tehdyn selvityksen pohjalta voidaan todeta, että Punkaharjun ja Kerimäen osalta täyttyvät kaikki kuntajakolain kriteerit. Kerimäki, Punkaharju ja Savonlinna ovat yhdyskuntarakenteellisesti samaa työssäkäyntialuetta.

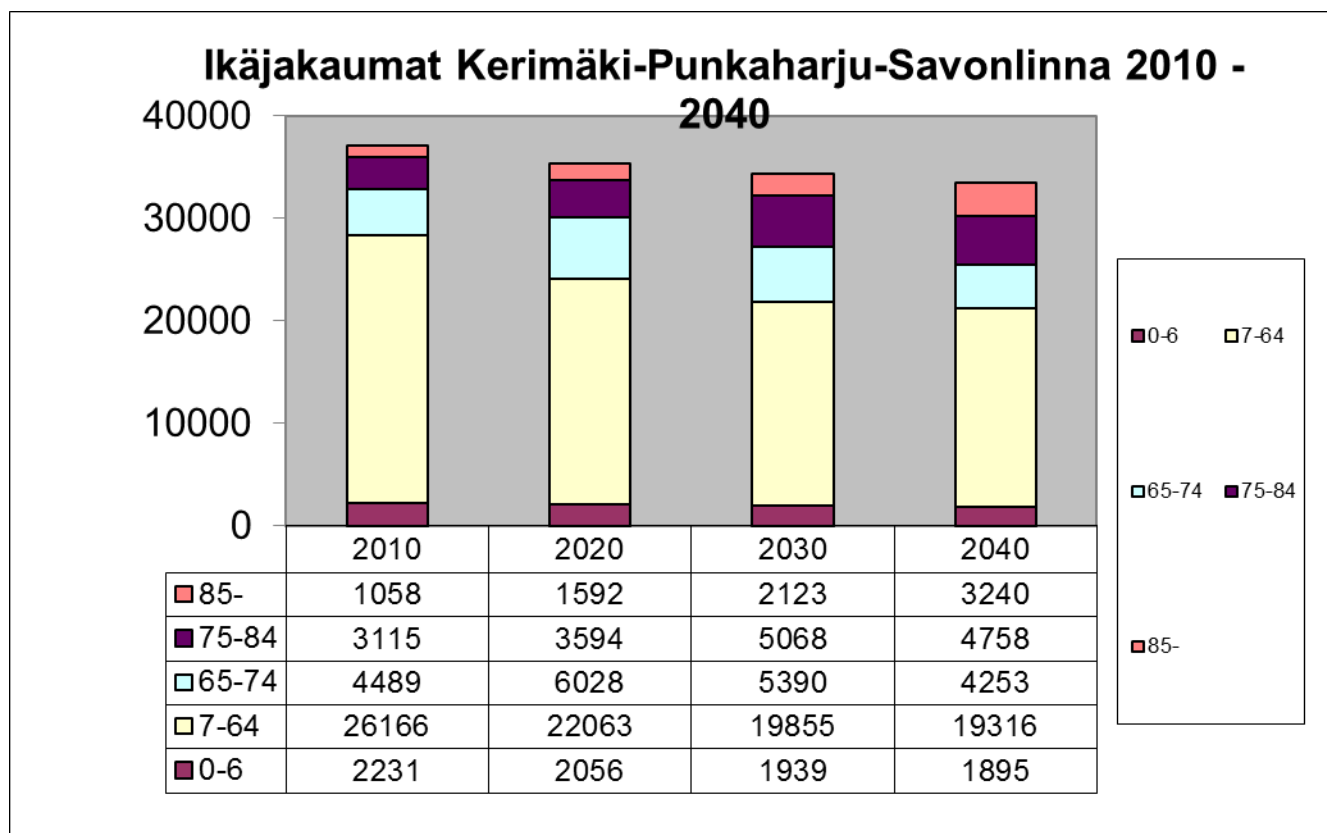
Uuden kunnan toiminnalliset ja taloudelliset edellytykset vastata palvelujen järjestämisestä

Savonlinnan, Kerimäen ja Punkaharjun kuntaliitos parantaa kunnan edellytyksiä vastata palveluiden järjestämisestä. Tälläkin hetkellä kunnat tekevät paljon yhteistyötä palveluiden järjestämisessä. Kuntaliitos selkeyttää palveluiden järjestämistä vähentämällä erilaisten sopimusten ja kuntayhtymien määrää. Merkittäviä säästöjä kuntaliitoksessa on saavutettavissa hallinnollisista kustannuksista. Liitoskunnissa henkilöstöä eläköityy vuosina 2012 – 2017 kaikkiaan 248. Kuntaliitosvalmistelussa on arvioitu, että henkilöstövähennys vuosina 2012 – 2019 on kaikkiaan n. 180 henkilötyövuotta. Tätä kautta saavutettavat säästöt käyttötaloudessa ovat

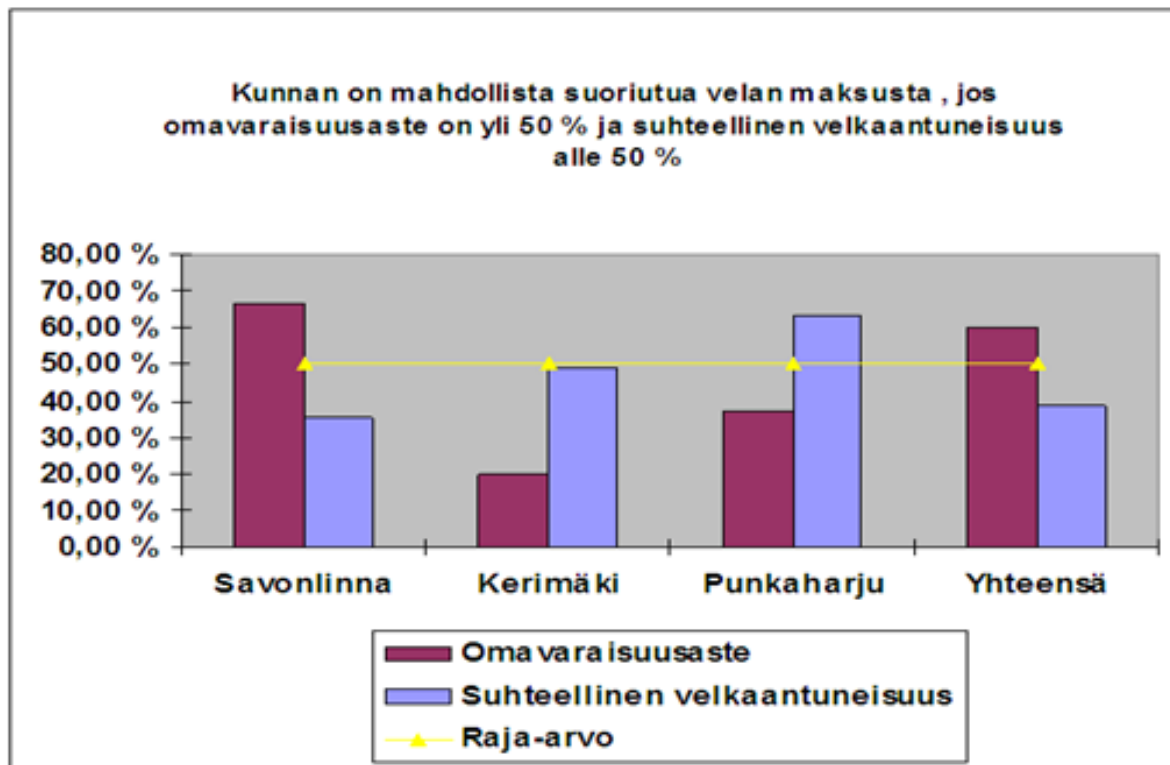
yhteensä n. 6,3 miljoonaa euroa. Liitteenä 1 on uuden kunnan taloussuunnitelma vuosille 2013-2019.

Yhdistyvien kuntien edellytykset vastata erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista paranevat yhdistymisen kautta merkittävästi. Ikärakenne kunnissa on jo tällä hetkellä kunnissa melko vahvasti vanhuspainotteinen ja jatkossa vanhusten suhteellinen osuus kasvaa entisestään (Kuva 1).

Kuva 1: Väestön ikärakenne 2010 – 2040

Kuvassa 2 on esitetty yhteen liittyvien kuntien omavaraisuusaste ja suhteellinen velkaantuneisuus. Kuten kuvasta selviää, olisi kunnilla itsenäisinä merkittäviä haasteita selvitä vastustaan. Yhteen liittyneen kunnan tunnusluvut ovat tältä osin elinkelpoiset ja ne mahdollistavat ikärakenteen tuomista haasteista selviytyminen selvästi paremmin kuin itsenäisinä kuntina.

Kuva 2: Omavaraisuusaste ja suhteellinen velkaantuneisuus

Alueen asukkaiden palveluiden ja elinolosuhteiden parantaminen

Alueen asukkaiden palveluiden kannalta kuntaliitos lisää mahdollisuuksia hyödyntää nykyisin toisen kunnan puolella olevia palveluita. Esimerkiksi päivähoitossa ja koulutoimessa on saatavissa nykytilanteeseen verrattuna toimivampia ratkaisuja yksittäisten kuntalaisten kannalta.

Laajemmassa kuntakokonaisuudessa pystytään paremmin turvaamaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden saatavuus jatkossa. Kuntien yhdistyminen vahvistaa sosiaalihuollon palvelujen asiantuntijuutta. Etenkin lastensuojeluun ja lastenvalvontaan saadaan vahvistuvaa erityisosaamista näille aloille erikoistuneiden työntekijöiden toimesta, jota pienessä kunnassa ei ole saatavilla. Myös kehitysvammahuollon ja kuntouttavaa työtoimintaa tarvitsevat asiakkaat sekä päihde- ja mielenterveysongelmista kärsivät saavat ammattitaitoisempaa, tarkoituk-

Alueen yhdyskuntarakenteen toimivuuden parantaminen

Alueen yhdyskuntarakenteen suunnittelussa pystytään jatkossa ottamaan paremmin huomioon työssäkäyntialueen asukkaiden tarpeet. Savonlinna, Kerimäki ja Punkaharju kuuluvat vahvasti samaan työssäkäynti- ja asiointialueeseen, kuten kuvasta 3 ilmenee.

Yhdyskuntarakenteellisesti perustettava kaupunki ei ole aivan tiivis, mutta moniin muihin alueisiin ja jopa yksittäisiin kuntiin verrattuna kuntakeskukset ovat hyvin saavutettavissa. Savonlinnan, Kerimäen ja Punkaharjun kuntakeskusten etäisyydet toisistaan ovat monille kaupunkiseuduille tavanomaisia.

3. Savonlinnan seudun kuntavisio

Savonlinnan seudun kuntarakennearkitys tulevaisuudessa on muodostaa vahva Saimaan saaristokaupunki, joka kokoaa saaristomaisen aluekokonaisuuden osin kaupunkiin ja osin kaupungin kanssa tiivistä yhteistyötä tekevään itsenäisten kuntien alueeseen. Tällöin alue muodostaa palveluiden järjestämisen sekä matkailu- ja muiden elinkeinojen kehittämisen osalta vahvan strategisen kokonaisuuden, jossa on n. 62 000 asukasta. Lisäksi tämän kokonaisuuden sisään tulisi myös oma rajanylityspaikka Parikkala-Syväoron kautta. Saaristokaupungin muodostaisivat Savonlinna, Kerimäki ja Punkaharju sekä niiden ympärillä olevan yhteistyöalueen Enonkoski, Sulkava, Rantasalmi, Puumala, Heinävesi, ja Parikkala.

Alueen kokonaiskuntavisio on muistion liitteenä 2.